Adfærdskontrol og tankefængsel

Hvordan oplever børn og unge negativ social kontrol?

BØRNS VILKÅR

SAMMEN STOPPER VI SVIGT

Seniorkonsulent Bente Boserup
Børns Vilkår

Børns og unges erfaringer med negativ social kontrol

- Negativ social kontrol i etniske minoritetsmiljøer og lukkede, kristne miljøer

- Erfaringer fra BørneTelefonen, bisidning og interviews
  - Venner, fritid, uddannelse
  - Pligter
  - Religion
  - Fysisk og psykisk vold
  - Overvågning
  - Svigt fra professionelle og myndigheder
  - Konsekvenser

BØRNS VILKÅR

Hvad er negativ social kontrol?

Negativ social kontrol forstås som adfærdsregulering i form af for eksempel handlinger, restriktioner, tvang, vold og sanktioner, der begrænser et individ i sin livsudfoldelse på en måde, der ikke er i overensstemmelse med de rettigheder, børn og unge i Danmark har, og som går ud over barnets trivsel.

BørneTelefonen er børnenes telefon

- Gratis, anonym og fagprofessionel rådgivning
- Alle rådgivere *skal* gennemgå uddannelse
- Åbent fra 11-02 hver dag året rundt
- På BørneTelefonen var der 49.345 samtaler i 2018

Hvad gør en professionel bisidder?

- Møder barnet på barnets opfordring og der, hvor barnet ønsker det
- Hjælper med at forberede møder og etablere kontakt med kommunen
- Deltager i møder med sagsbehandler og hjælper barnet med at få sagt det vigtige
- Sikrer, at barnet har forstået det, som bliver sagt
- Følger op på møder med kommunen med barnet
- Har fokus på barnets rettigheder
- Hjælper med at klage

BØRNS VILKÅR

Tal fra BørneTelefonen og bisidningen

Note: Samtalerne er opgjort på baggrund af rådgivningssamtaler om negativ social kontrol på BørneTelefonen (436 samtaler) og bisidninger med børn og unge (23 sager) i perioden 2016-2018. Samtalerne er identificeret dels gennem en søgning på en række ord relateret til negativ social kontrol, dels ved at se på hvilke samtaler rådgiverne på BørneTelefonen specifikt har noteret handlede om negativ social kontrol.

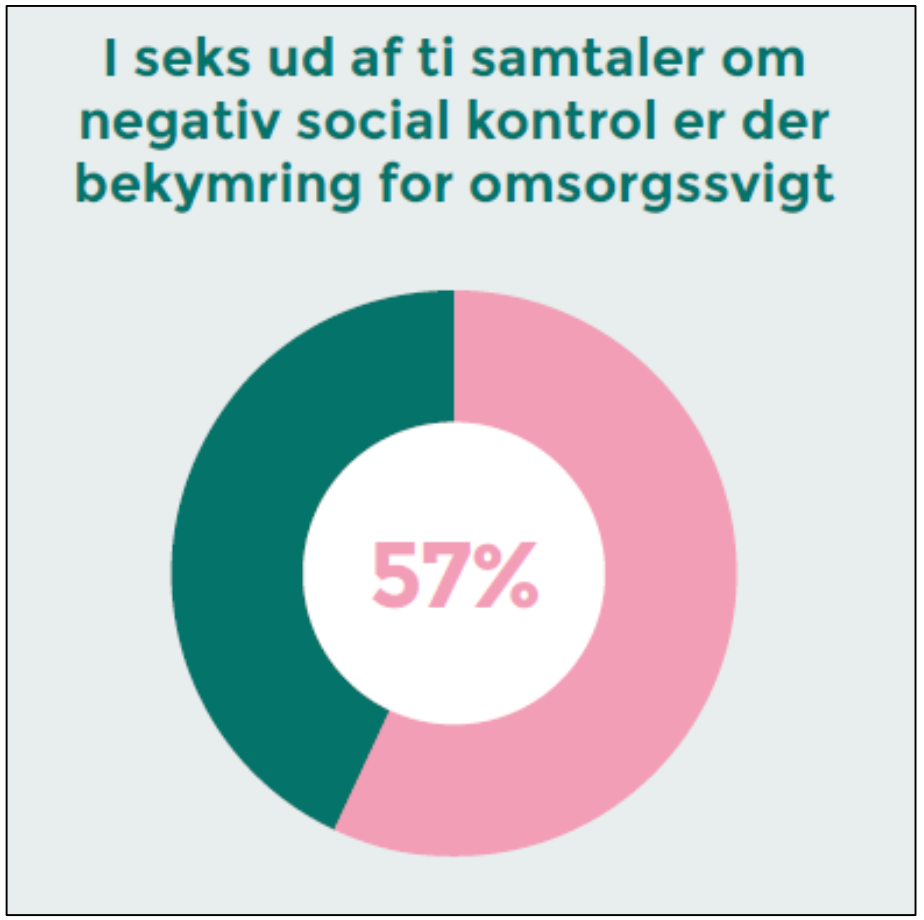

Note: Opgørelsen baserer sig på registreringer i de tre første kvartaler af 2018 af samtaler på BørneTelefonen om negativ social kontrol sammenholdt med samtaler, hvor rådgiveren vurderede, at der var bekymring for omsorgssvigt (N=159).

Tal fra BørneTelefonen og bisidningen

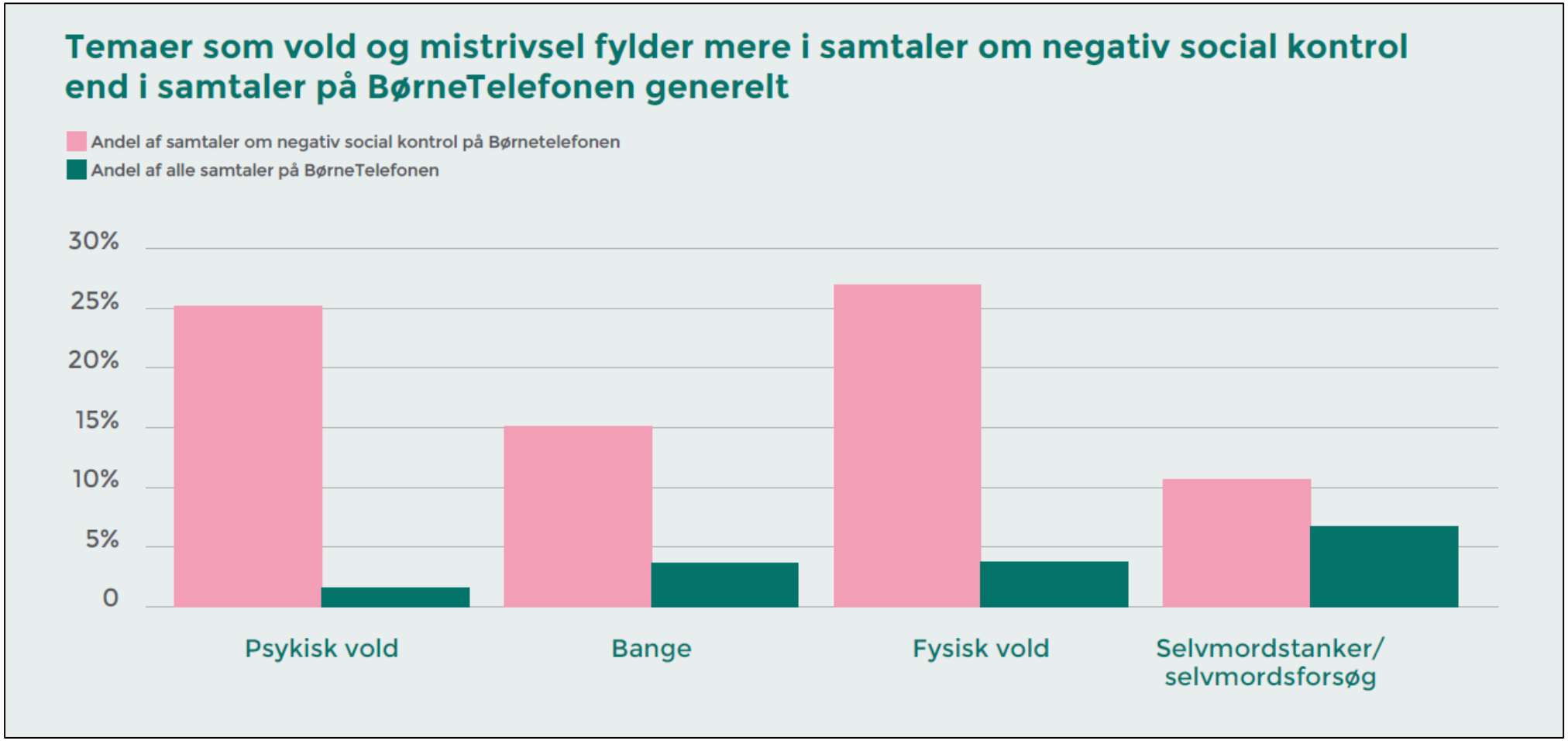

Note: Opgørelsen baserer sig på registreringer i de tre første kvartaler af 2018 af samtaler på BørneTelefonen om negativ social kontrol. Figuren viser, hvad samtalerne handlede om ud over negativ social kontrol.

Tal fra BørneTelefonen og bisidningen

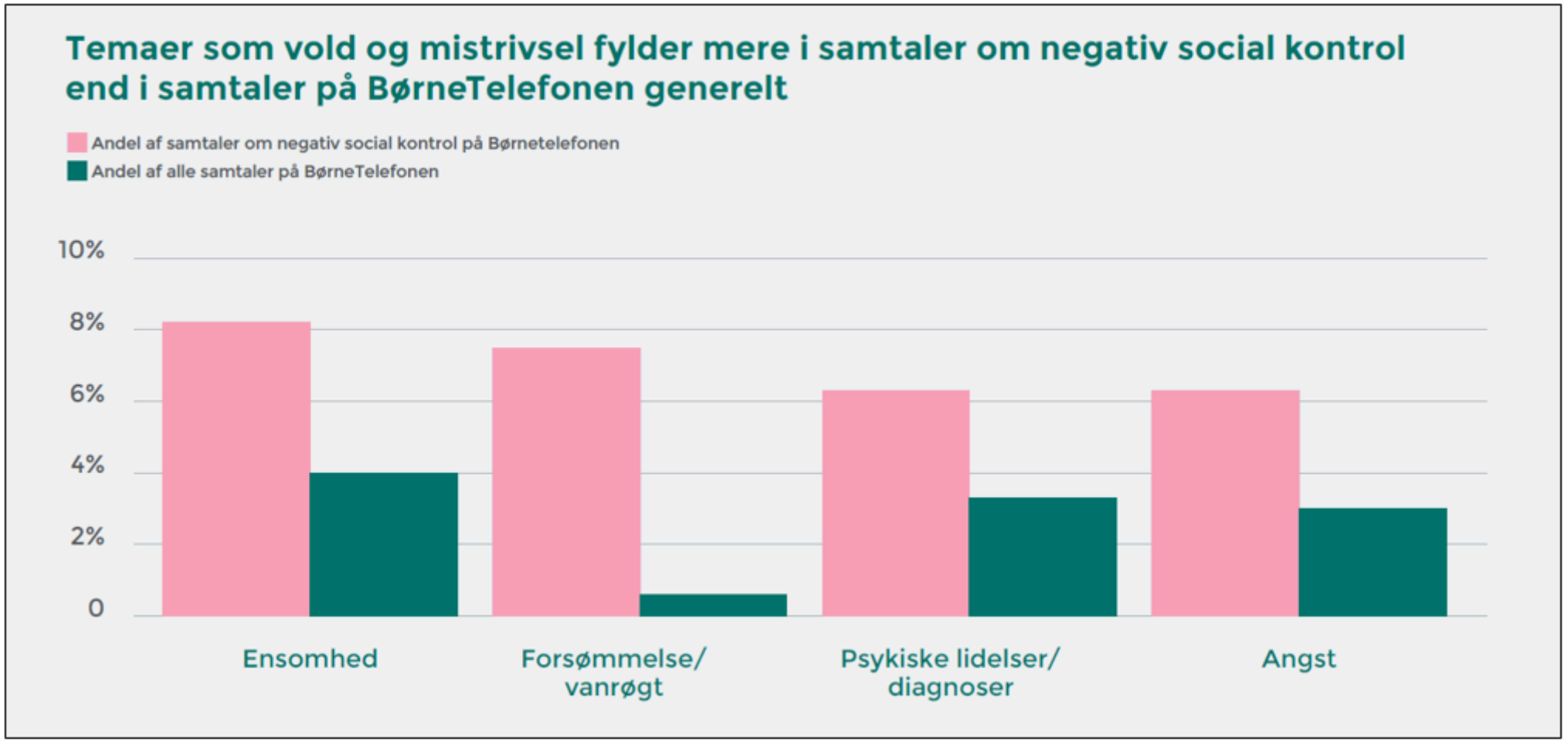

Note: Opgørelsen baserer sig på registreringer i de tre første kvartaler af 2018 af samtaler på BørneTelefonen om negativ social kontrol. Figuren viser, hvad samtalerne handlede om ud over negativ social kontrol.

Tal fra BørneTelefonen og bisidningen

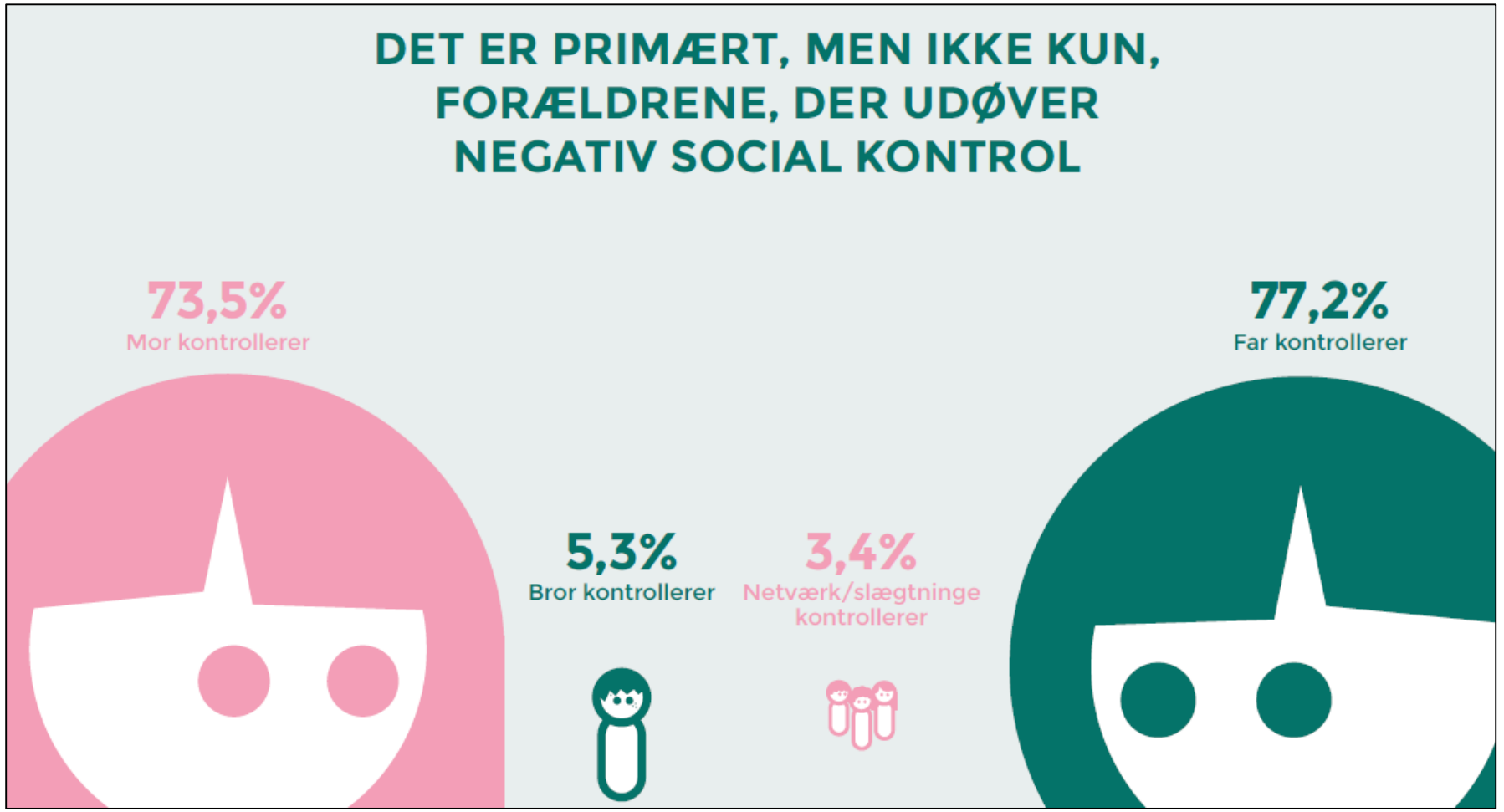

Note: Opgørelsen baserer sig på rådgivningssamtaler om negativ social kontrol på BørneTelefonen og bisidninger med børn og unge i perioden 2016-2018.

Hvilken rolle spiller religionen?

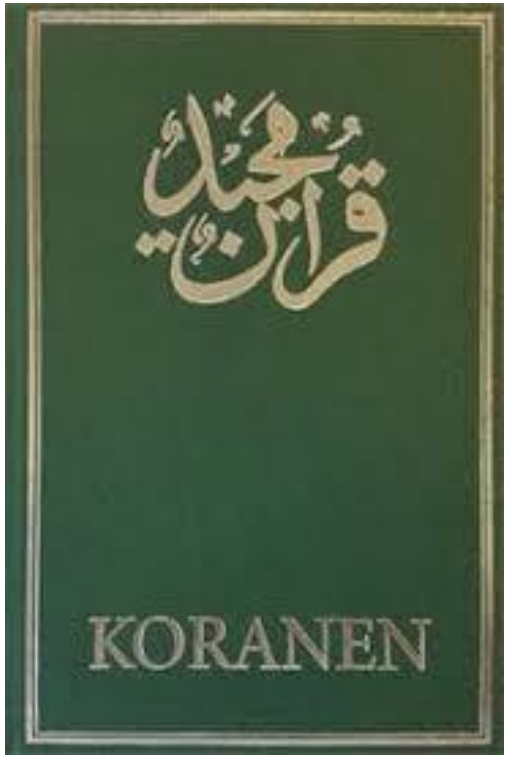

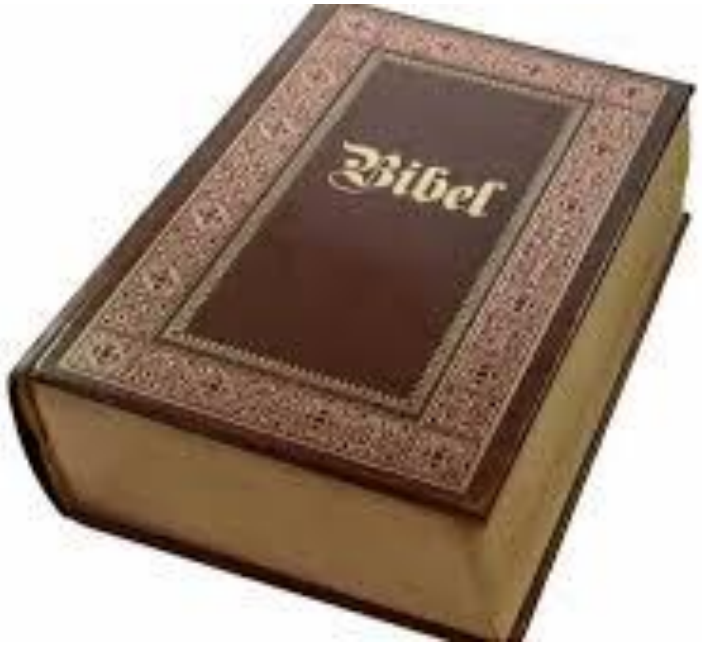

Børnene og de unge henviser i overvejende grad til religionen i forhold til, hvilke regler de er nødt til at overholde

Seksuel praksis og identitet

En mand en kvinde - tegnefilm for børn i Jehovas Vidner

Venner, fritid og uddannelse

- Fælles restriktioner i forhold til at være sammen med venner, deltage i sociale arrangementer, og at være sammen med det andet køn
- Piger har flere begrænsninger end drenge i de etniske minoritetsmiljøer
- I etniske minoritetmiljøer oplever børnene og de unge stort pres i forhold til uddannelse
- I lukkede, kristne miljøer er uddannelse ikke så vigtig. Tiden med Gud prioriteres

Pligter

Trusler og fysisk og psykisk vold

Du skal dø

Du bliver smidt på gaden

Spark

Slag

Du er en hund

Du kommer i Helvede

Vi sender dig ud af landet

Du er besat af dæmoner

Luder

BØRNS VILKÅR

Overvågning

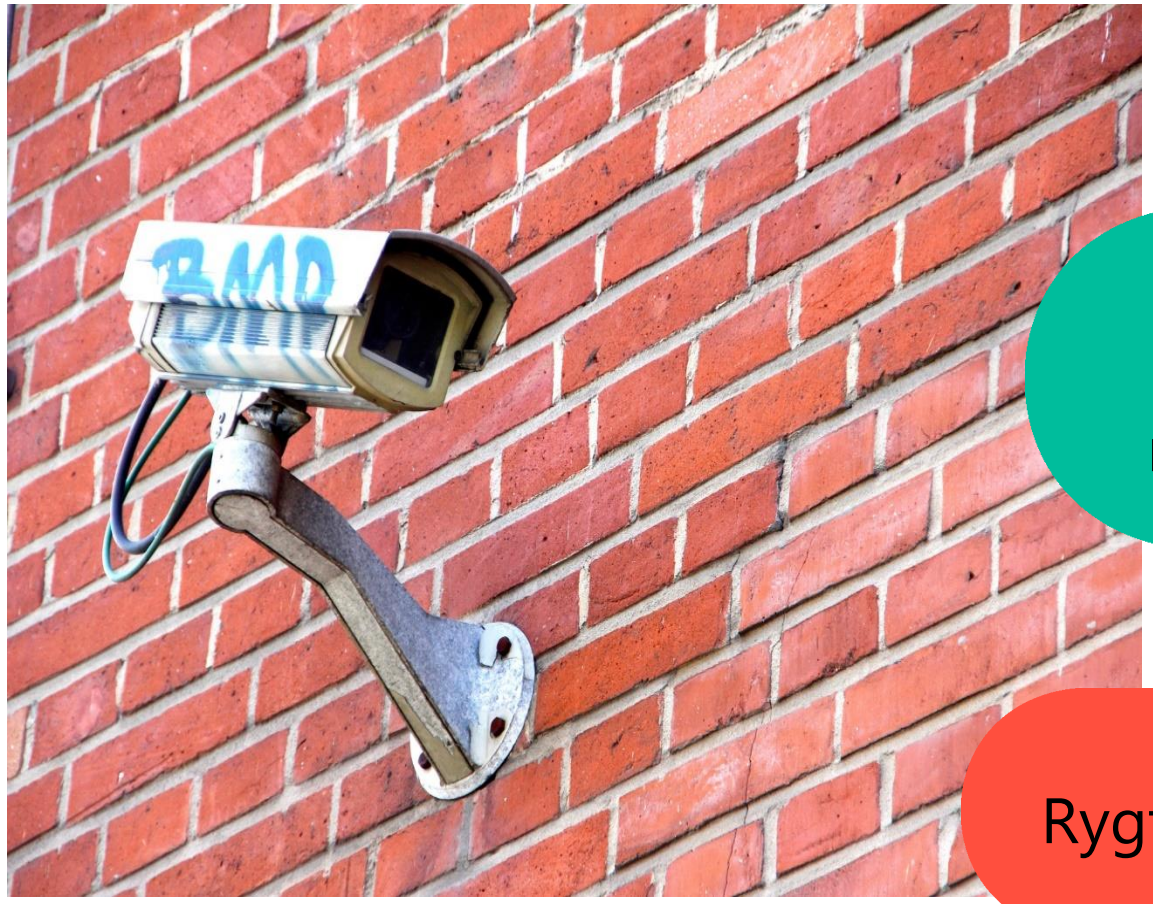

Gud ser alt

Tankepoliti

Er du en god muslim?

Sladder

Løgn

Rygter

Tvivl er djævlehvisken

Svigt fra professionelle og myndigheder

- Passivitet
- Manglende indgriben
- Manglende viden
- Børneperspektivet fortoner sig

Psykiske konsekvenser

- Ensomhed
- Angst
- PTSD
- Selvmordstanker
- Selvskade
- Lavt selvværd
- Skyld og skam
- Hvem er jeg?

Konsekvenser ved brud

- Ensomhed og isolation
- Intet netværk
- Manglende uddannelse
- Ingen bolig
- Intet arbejde
- Dårlig økonomi
- Manglende sociale kompetencer
- Hvem er jeg? Hvad er mine behov?
- Hvor kan jeg få hjælp - Kan jeg få hjælp?

Lovgivning og rettigheder

- FA
- Lov om Social Service
- Børnekonventionen
- Kommende lov om psykisk vold

Håb

BØRNS VILKÅR

SAMMEN STOPPER VI SVIGT

Personlig beretning

Camilla Johnson, forfatter og stifter af Inside Out

Camilla Louise Johnson

Mit oplæg:

- **Rids af min egen historie**
- **InsideOut's arbejde**
- **Hvem henvender sig til os og eksempler på henvendelser**
- **Anbefalinger til forebyggelse og støtte**
- **Hvad gør omverdenen**

Rids af min egen historie

InsideOut

- Kommer som fireårig i pleje hos en radikal kristen familie.
- Bliver gift som 18-årig og får tre børn.
- Som 20-årig begynder jeg på bibelskole i KBC.
- Møder Ruth da jeg er 24 år og indtræder i Faderhuset.
- Går ud af Faderhuset i 2007 som 32-årig.
- I 2015 udgiver bog om mit liv og min tid i Faderhuset.
- I 2016 stifter jeg foreningen InsideOut.
- I dag laver jeg rådgivning og konsulentarbejde for InsideOut samt medvirker i diverse radio- og tv-programmer, senest dokumentaren *Guds bedste børn* på TV2. Derudover arbejder jeg med miljøterapi på en behandlingsinstitution.

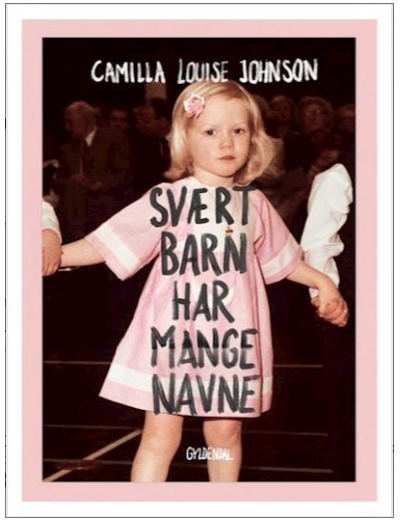

InsideOut's arbejde

- Støtter mennesker der har brændt sig på sekteriske eller lukkede religiøse fællesskaber med negativ social kontrol.
- Tilbyder rådgivning og konsulentarbejde i spørgsmål om sekteriske og lukkede religiøse fællesskaber, problematikker knyttet til ophold i et sådant miljø og generelle problematiske religiøse brudprocesser.
- Vi modtager henvendelser fra både tidl. medlemmer af sekteriske og lukkede religiøse fællesskaber, pårørende, journalister og fagpersoner.
- Skriver på en interviewbog mhp. at udbrede viden og forståelse for de psykologiske problematikker forbundet med livet før, under og efter tiden i det sekteriske fællesskab - med fokus på børnene.
- Udvikler indsatser til støtte for mennesker, der enten selv har været i et sekterisk eller lukket religiøst fællesskab eller er pårørende til et nuværende medlem.
- Samarbejder med hjælpeorganisationerne Hjelpekilden, Norge og Hjälpkällen, Sverige og er blevet kontaktet af Fecris (European Federation of Centres of Research and Information on Sectarianism) mhp. på samarbejde.

Hvem henvender sig til os

Vi modtager mange henvendelser, men i forbindelse med eksponeringen i tv-programmet *Guds bedste børn* har vi på tre uger modtaget 65 henvendelser.

Heraf var:

- 26 pårørende til nuværende medlemmer.
- 34 der enten er gået ud eller på vej til at bryde med et sekterisk eller lukket religiøst fællesskab.
- 5 nuværende medlemmer af et sekterisk eller lukket religiøst fællesskab.
- 12 tilfælde involverede børn.

Eksempler på henvendelser

- Kvinde ringer. Hun er bekymret for sin søster, som er i et sekterisk fællesskab med sine to børn. Frygter omsorgssvigt. Fællesskabet har taget søsterens antidepressive medicin fra hende.
- Mor ringer om sin datter, der blev voldsomt dæmonudfriet som fireårig af en præst, mens moderen sad i et andet rum og blev nægtet adgang til sin datter. Datteren har problemer med angst i dag.
- Mor fortæller om udviklingshæmmet datter, der er blevet psykotisk efter dæmonudfrielse og ”helbredelse".
- Moster skriver. Hun er bekymret for niece i et sekterisk fællesskab. De har ikke haft kontakt længe, hun frygter for niecens sikkerhed.
- Søster skriver. Hun er bekymret for lillebror, der er inde i en sekt. Han er i udlandet, og hun kan ikke få kontakt med ham.

Anbefaling om kortlægning

Afdækning og kortlægning af problemets omfang:

- Omfanget af sekteriske eller lukkede religiøse fællesskaber og deres medlemstal i Danmark, hvilket også giver et billede af antal pårørende. Herunder få konkretiseret hvornår et fællesskab er så bekymrende, at det kræver indgriben fra det offentlige.
- Antal af afhoppere/individer der udstødes (eller går ud) på årsbasis og således har brug for hjælp.
- Hvilke problematikker nye afhoppere (børn, voksne, familier, enlige) oplever.
- Typiske senfølger for henholdsvis børn, voksne og familier.
- Hvilken hjælp tidl. medlemmer/afhoppere har modtaget fra det offentlige/private, og hvad de selv mener, kunne have hjulpet dem.
- Samfundets omkostninger hvis de ikke får rettidig hjælp i form af overførselsindkomster, hospitalsophold og andre hjælpeforanstaltninger.

Anbefalinger ift. børn

Tage hånd om børnene:

- Børn skal undervises i deres rettigheder i henhold til FN's Børnekonvention.
- Kommunerne skal klædes på, så de kan varetage barnets interesse, herunder undervises i hvilke signaler de skal være opmærksomme på, og hvad de skal spørge ind til.
- Kommunerne skal have mulighed for tid alene med barnet uden forældrene eller fællesskabet er til stede.
- Mulighed for at handle ved mistanke om, at barnet udsættes for negativ social kontrol i et sekterisk/lukket religiøst fællesskab.
- Børn der hjemmeskoles skal, ved mistanke om mistrivsel grundet negativ social kontrol, kunne pålægges at starte i offentlig skole i stedet.

Anbefaling ift. støtte

Alle har krav på hjælp:

- Alle der har forladt et sekterisk eller lukket religiøst fællesskab skal kunne få hjælp, uanset hvor lang tid der gået siden bruddet. Der kan let gå fem, ti eller flere år, før det tidl. medlem er parat til at tale om sine oplevelser.

- Vi skal ikke skelne imellem sekteriske og religiøse grupper, når det kommer til støtte. Har man symptomer og er i krise skal man have hjælp.

- Pårørende til medlemmer af et sekteriske eller lukket religiøst fællesskab skal ydes rådgivning, støtte og sparring.

- Mennesker, der har forladt et sekterisk eller lukket religiøst fællesskab, skal støttes i at opnå et bæredygtigt liv og en sund (gen)integration i det etablerede samfund.

Nødvendige indsatser

Konkrete støtteforanstaltninger:

- Mulighed for professionel støtte og rådgivning til såvel enlige som familier.
- Særligt tilbud og hjælp til børn og unge, der er målrettet aldersgruppen.
- Åben telefonrådgivning med mulighed for at være anonym.
- Netværksgrupper, hvor både tidligere medlemmer og pårørende kan mødes og sparre.
- Bisidning. Mange afhoppere har brug for systemets hjælp, men forstår ikke at navigere i det.
- Mulighed for at bo i safehouse eller på krisecenter i den første tid efter bruddet med fællesskabet mhp. at skærme for eventuel pression og henvendelser fra det tidligere miljø, samt at blive støttet i en sund integration i samfundet.

Anbefaling ift. forebyggelse

Fremtid og forebyggelse:

- Fagpersoner, herunder fagpersonale i social- og sundhedsvæsenet, kommuner, skoler, daginstitutioner etc., skal oplyses og undervises i de specifikke problemstillinger/senfølger et medlemskab af en sekterisk eller lukket religiøst fællesskab kan forårsage.

- Børn, unge og deres omsorgspersoner skal oplyses og undervises i at genkende et sekterisk eller lukket religiøst fællesskab og deres rekrutteringsprocesser.

- Opmærksomhed på de religiøse grupper, der er ved at udvikle sig i en sekterisk eller radikal retning.

- Aftabuisering af religion som en privat sag og opgør med berøringsangst ift. børn i f.eks. Jehovas Vidner.

Anbefaling ift. lovgivning

Vedtag lov om psykisk vold. Under bemærkninger til §1, stk.2, står der bl.a.:

Som eksempler på adfærd, der – afhængig af de nærmere omstændigheder – kan betragtes som nedværdigende, forulempende og krænkende, kan nævnes :**at isolere en person fra den pågældendes familie eller netværk, at monitorere eller overvåge en person uden samtykke**,(…),, at udsætte en persons børn eller nærmeste for krænkelser eller vold for at skade personen, at fastholde en person i et ægteskab med henvisning til forestillinger om ærbarhed og/eller familiens generelle status eller udsætte forurettede for anden negativ social kontrol, at formå andre personer til at lægge pres på forurettede, **at tage kontrol over en persons dagligdag ved at beslutte, hvornår personen må sove, indgå i sociale sammenhænge med andre, hvilke personer vedkommende må omgås, hvilket tøj personen må iføre sig osv., at ignorere en person, (…), at indføre et regelsæt, der udstiller eller ydmyger personen, at isolere en person fra sit barn eller dennes nærmeste, at tage kontrol over en persons økonomi, at true en person eller den pågældendes børn eller nærmeste (truslerne behøver ikke nødvendigvis være omfattet af straffelovens § 266),**

at udsætte en persons børn eller nærmeste for krænkelser eller vold for at skade personen, at fastholde en person i et ægteskab med henvisning til forestillinger om ærbarhed og/eller familiens generelle status **eller udsætte forurettede for anden negativ social kontrol, at formå andre personer til at lægge pres på forurettede til at træffe bestemte livsbeslutninger, som f.eks. uddannelse eller ægtefællevalg, at isolere en person fra adgangen til f.eks. Sundhedsvæsnet, uddannelse og arbejdsmarkedet,** at tvinge en person til at gennemføre eller afslutte en graviditet, at afpresse en person, at ødelægge eller true med at ødelægge en persons ejendele eller at udbrede ondsindet sladder, rygter eller intime oplysninger om forurettede. **Specifikt i forhold til børn kan også nævnes adfærd, der udsætter barnet for konstant devaluering, eller som nedbryder barnets selvværd. Der kan f.eks. være tale om, at barnet ignoreres og nægtes omsorg, (…).**

Hvad gør omverdenen

FNs Børnekonvention skal inkorporeres i den danske lovgivning, ligesom de har gjort i bl.a. Norge, Finland, Island, Frankrig, Holland og Tyskland.

Lande, der har en eller flere organisationer på European Federation of Centres of Research and Information on Sectarianisms (Fecris)

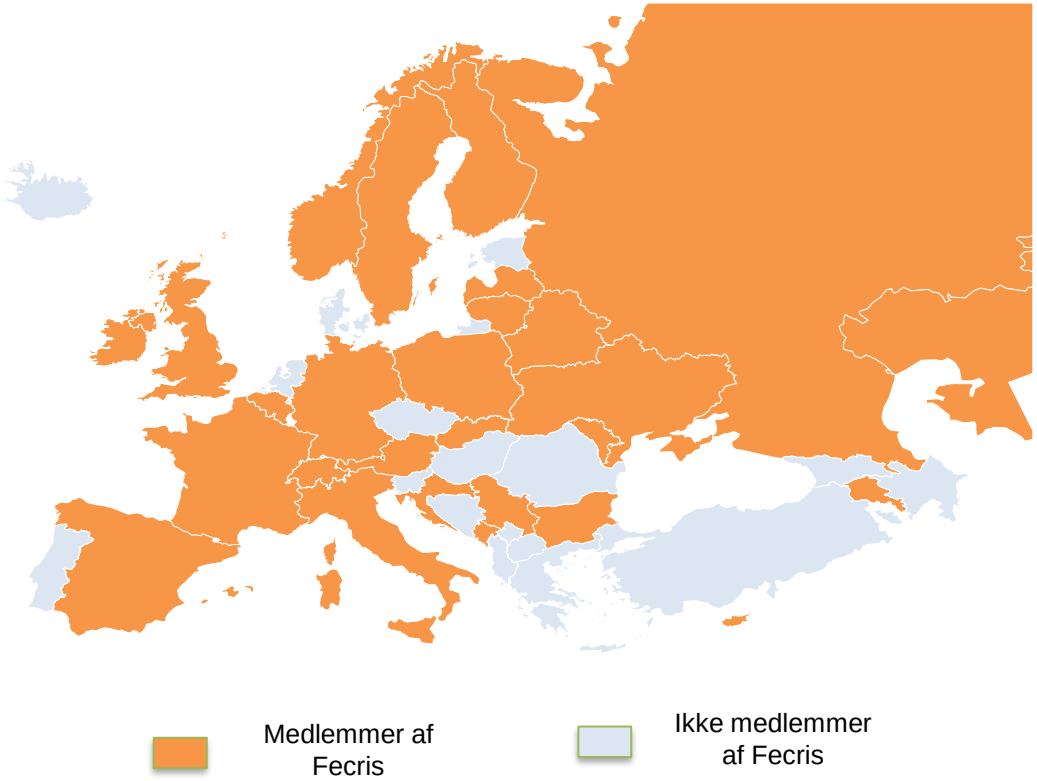

Erfaringer fra Norge om negativ social kontrol i lukkede kristne miljøer

Daglig leder af Hjælpekilden i Norge, Hilde Langvann

HJELPEKILDEN

Hilde Langvann, daglig leder

Disposisjon

Presentasjon

1. Hvem er vi?
2. Hvorfor trengs vi?

Drøfting av negativ sosial kontroll

3. Hva gjør man politisk
4. Hva sier forskning
5. Hva forteller våre brukere
6. Mekanismene bak
7. Hva gjør vi

1. Hvem er vi?

Hjelpekilden Norge

- ✓ En frivillig organisasjon, opprettet i 2012
- ✓ Gir hjelp og støtte til mennesker i problematiske religiøse bruddprosesser
- ✓ Informasjon til offentligheten om
  - integreringsspørsmål
  - psykisk helse
  - barns rettigheter
  - religiøse miljøer

.... og flere andre tema som berører religiøse utbrytere.

IMDi
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

EXTRA STIFTELSEN

- Samarbeider med Redd Barna og andre organisasjoner
- Mottar prosjektstøtte fra Extrastiftelsen og IMDi
- Mellom 400-500 henvendelser i året
- Rundt 150 frivillige

2. Hvorfor trengs vi?

Livet i det lukkede religiøse miljøet

INNENFOR:

Guds ånds beskyttelse

Trygt

Hele ditt nettverk

UTENFOR:

Styrt av onde krefter

Utrygt

Farlig å få venner

Noen snubler ut, andre faller ut, og noen kastes ut.

Brith Dybing, ''Troen som ble en byrde'' (2014)

Konsekvenser av å leve i et miljø som distanserer seg fra storsamfunnet

- ✓ Uten venner
- ✓ Uten nettverk
- ✓ Skeptisk til omverdenen
- ✓ Kjenner ikke sosiale koder
- ✓ Uten utdannelse

Konsekvenser av ubalansert forkynnelse

- ✓ Angst for dommedag
- ✓ Angst for å ha skuffet Gud
- ✓ Angst for å bli besatt av demoner

Konsekvenser av å bryte med miljøet

- ✓ Lavt selvbilde
- ✓ Selvbebreidelse
- ✓ Mistet ståsted i tilværelsen
- ✓ Fremtidshåp
- ✓ Mistet meningen med livet

Negativ sosial kontroll – et importert problem?

HJELPEKILDEN

Mediebildet av
negativ sosial kontroll?

Fra Rettentil.no, nettressurs om negativ sosial kontroll, RVTS Øst.

3. Hva gjør man politisk?

Sosial kontroll i politiske dokumenter i Norge

1998	Handlingsplan mot tvangsekteskap
2002	Fornyet handlingsplan mot tvangsekteskap. 30 nye tiltak.
2008-2011	Handlingsplan mot tvangsekteskap
	- «Sterk kontroll», «Æresrelatert kontroll»
	- Tvangsekteskap forstås som en del av en større problematikk
2012	Handlingsplaner mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse
	- Negativ sosial kontroll nevnes bare en gang, i forordet
2013-2016	Handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger i unges frihet
	- Første gang sosial kontroll er nevnt i overskriften
	- Forstår lovstridige fenomener som Tvangsekteskap som et utslag av negativ sosial kontroll

Retten til å bestemme over eget liv

Regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll 2017-2020

Retten til å bestemme over eget liv

Regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll 2017-2020

Det fins unge i Norge som vokser opp med frykt for å bli utsatt for negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. De som søker om hjelp, omfatter både unge som er født og oppvokst i Norge, og innvandrere. Unge fra ulike lukkede trossamfunn kan også være utsatt for negativ sosial kontroll

(Justis- og beredskapsdepartementet, 2017, s. 14).

«Linnea» på 16 år vokser opp i en liten menighet et sted i Norge. Hun får ikke ha venner eller fritidsaktiviteter utenfor menigheten. Barndommen har vært styrt av menighetens normer. Siden hun var 12 år har ledere i menigheten jevnlig spurt inngående om hennes seksuelle tanker og handlinger. Da hun som fjortenåring innrømmet at hun likte en gutt, ble hun i detalj spurt om hun hadde «lekt» med gutten, eller om hun hadde «lekt» med seg selv. Livet utenfor menigheten kjenner «Linnea» i liten grad til. Sosiale medier får hun ikke lov til å delta i. Hun drømmer om å studere, men utdannelse ansees som bortkastet i menigheten. «Man skal jobbe for å tjene Gud, ikke seg selv», sier foreldrene.

- ✓ Ny handlingsplan bidrar til å synliggjøre negativ sosial kontroll i lukkede kristne miljøer.

4. Hva sier forskning

«Av og til skulle ønske jeg hadde en hijab å skylde, på eller noe»

– En institusjonell etnografisk studie av sosial kontroll

Av Minela Kosuta

Masteroppgave
Institutt for sosiologi
Universitetet i Agder,
Mai, 2018

https://www.kun.no/master-om-sosial-kontroll.html

«Av og til skulle ønske jeg hadde en hijab å skylde, på eller noe»

– En institusjonell etnografisk studie av sosial kontroll

Av Minela Kosuta

Masteroppgave
Institutt for sosiologi
Universitetet i Agder,
Mai, 2018

Mine informanter som har etnisk norsk bakgrunn og kommer fra kristne menigheter forteller at de ikke har blitt sett eller fått hjelp fra det offentlige velferdsapparatet.

En informant ble for eksempel fortalt at hun så «ulykkelig» ut, men ingen grep inn. For noen måtte det et selvmordsforsøk til før hjelpeapparatet grep inn. Andre søkte hjelp, men opplevde ikke å bli forstått.

Mine informanter med innvandrerbakgrunn har blitt sett av hjelpeapparatet i mye større grad enn de informantene som har vært en del av kristne menigheter, selv om disse har vært utsatt for mye sterkere og mer alvorlig «kontroll» enn informantene med innvandrerbakgrunn.

1. Fysisk kontroll

2. Mental og emosjonell kontroll

1. Fysisk kontroll

Kontroll som styrer

- deres kropper
- deres bevegelsesrom
- deres sosiale relasjoner - og hva som skjer med disse relasjonene

Eksempler:

- Vold
- Å gå på skole med barn fra samme menighet
- Valg av kjæreste og livspartner
- Valg av utdannelse
- Fysisk samlokalisering i hverdag og ferier
- Kontroll av tid og krefter
- Føringer for utseende

2. Mental og emosjonell kontroll

Sikre at du tenker og handler riktig

Ikke bli påvirket av tankegods utenfra

- Hva slags kunnskap og kompetanse folk har og ikke har, og som sitter både og hode og i kropp
- Aldri eller sjeldent får ta egne valg
- Skam
- Emosjonell avhengighet og tilhørighet
- Konfrontasjoner
- Å ikke gi kjærlighet
- Å skape et liv «innenfor» som de ikke får «utenfor», i storsamfunnet

Oppsummering – Minela Kosutas masteroppgave:

- ✓ Informanter med innvandrerbakgrunn har blitt sett av hjelpeapparatet i mye større grad enn de informantene som har vært en del av kristne menigheter, selv om disse har vært utsatt for mye sterkere og mer alvorlig «kontroll» enn informantene med innvandrerbakgrunn.

- ✓ Negativ sosial kontroll er ikke bare den fysiske kontrollen, men også mental og emosjonell kontroll.

- ✓ Mental og emosjonell kontroll skal få deg til å tenke riktig og gjøre riktig, og er vanskeligere å oppdage enn fysisk kontroll.

5. Hva forteller mennesker som har brutt med lukkede religiøse miljøer?

Brukere av Hjelpekilden om negativ sosial kontroll

Foreldrene mine sjekker telefonen min for å se hvem jeg snakker med, og de sjekker loggen på Pcn min.

Jeg har en kjæreste, men jeg kan aldri gifte meg med han, og jeg må lyve til foreldrene mine når jeg skal treffe han.

Jeg er livredd for at noen fra menigheten skal observere oss sammen.

«Linda», 32 år. Bakgrunn fra lukket trossamfunn i Norge.

Hva opplevde Linda?

- Overvåkning av telefon og pc
- Kontroll av hvem hun er sammen med
- Ufrihet i valg av kjæreste
- Valgte å leve et dobbeltliv

På videregående var jeg forelsket i et verdslig gutt.
Men det var aldri noe alternativ, for å bli sammen med han ville bety at jeg ville miste alle jeg var glad i.

Når jeg ble 18 valgte jeg å bli gift med en i menigheten,
en som foreldrene mine mente passet for meg.

Ekteskapet var for oss ungdommene den eneste veien unna den konstante overvåkningen vi opplevde,
bare sånn slapp vi unna de stadige spørsmålene om
«hvor var du, hvem var der, hva gjorde dere osv.»

«Marit», bakgrunn fra kristent trossamfunn.

Hva opplevde Marit?

- Ufrihet i valg av kjærlighet
- Følte seg tvunget til å gifte seg med noen familien mente passet for henne
- Overvåkning av hvem hun er sammen med
- Ekteskap som utvei for å slippe overvåkning

Hver gang noen klagde på meg i menigheten,
så snakket ikke mamma og pappa med meg
på mange dager, fordi pappa fikk problemer.

«Anne»

Min prosess med å forlate menigheten var lang,
med mye "skjult" trussel underveis.
Som at min far, som var og er eldste, kom til å få
begrensninger for sitt verv.
At jeg var et dårlig forbilde for min lillesøster,
at jeg kom til å miste alle og bli
det mest ensomme menneske i hele verden.
Ja og ikke minst, og verst av alt – jeg er nå en dødsdømt!

«Siv»

Disse jentene opplevde en annen form for kontroll for å få ønsket adferd:
Mental kontroll – som de selv kalte «skjult kontroll»

- ✓Ved å ta vekk kjærlighet
- ✓Ved å appellere til samvittighet

6. Mekanismene bak negativ sosial kontroll

Hvorfor er disse ungdommene så lydige?

Hvorfor tåler de så mye?

Hvorfor setter de foreldenes eller menighetens behov foran sine egne?

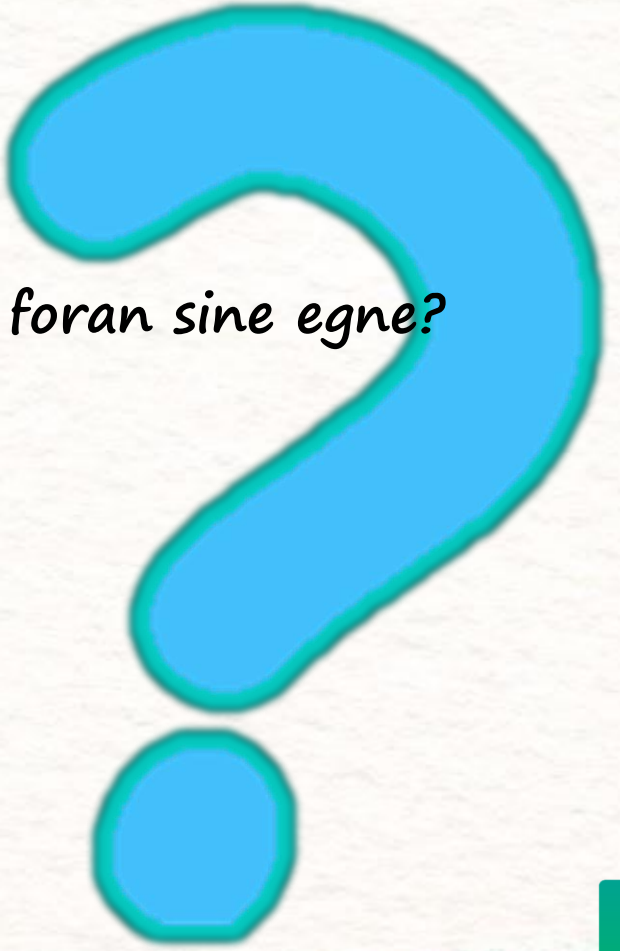

Fiendebilde av storsamfunnet

- VERDENSBILDET

✓Et fiendebilde av samfunnet utenfor miljøet.

✓Tryggheten og Guds beskyttelse finnes kun innenfor gruppa, dvs menigheten, og verden utenfor er ikke av gud, ikke beskyttet av Gud. Menneskene er verdslige og blir brukt av Satan for å angripe Guds folk.

Fiendebilde av storsamfunnet

- VERDENSBILDET
  - Skaper et behov for å beskytte barna gjennom kontroll

Kollektivistisk kultur

- GRUPPEN FORAN INDIVDET
  - Her er hensynet til gruppen er viktigere enn hensynet til individet.

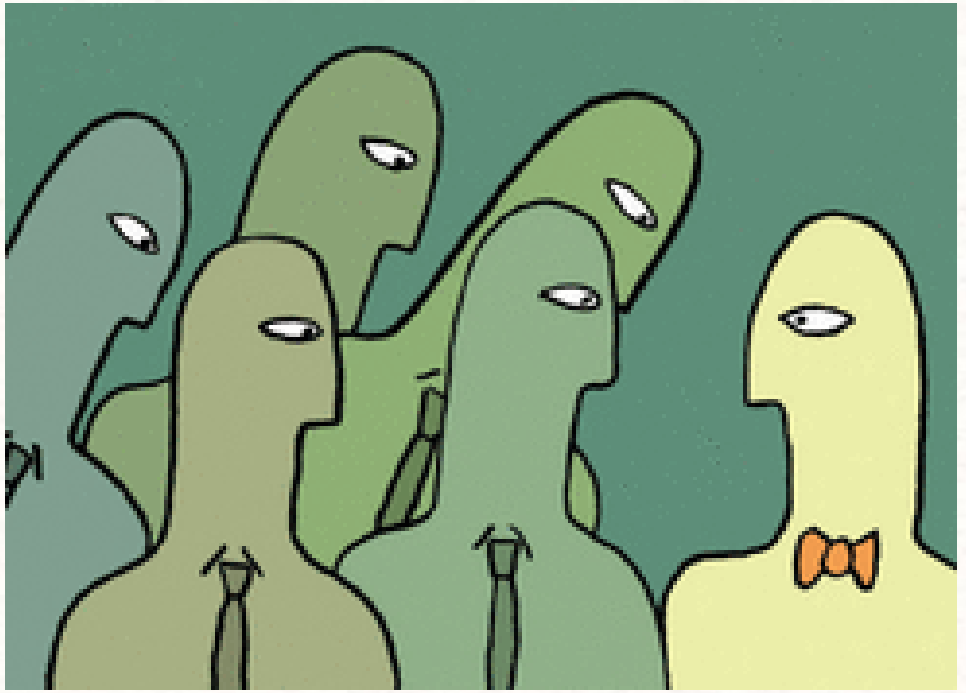

Kollektivistisk kultur

- ÆRESKULTUR
  - Gjør man som enkeltperson noe positivt, vil det gi hele gruppen ære. Gjør man som enkeltperson noe negativt, vil det påføre hele gruppen skam – tap av anseelse.

Fiendebilde av storsamfunnet :
- Skaper behovet for kontrollen

Kollektivistisk kultur:
- Muliggjør kontrollen

Fiendebilde av storsamfunnet

+

Kollektivistisk kultur

Negativ sosial kontroll
som virkemiddel
for å beskytte barna

Virkemidler

✓ Gruppepress	Enten er du med oss eller i mot oss
✓ Overvåkning	Menighetens medlemmer følger med hverandre
✓ Trusler	Feil adferd = ikke godkjent av Gud = døden
✓ Offentlig irettesettelser i menigheten	Dvs offentlig ydmykelse
✓ Sosial isolasjon/ utfrysning	Snur ryggen til de som har feil adferd
✓ Skyldfølelser	Du har ansvar for å gjøre Gud lei seg/ glede demonene

Religionens rolle?

- ✓ konserverende faktor med tanke på holdninger i verdispørsmål
- ✓ underliggende drivkraft og motivasjon for utøvelse av sosial kontroll

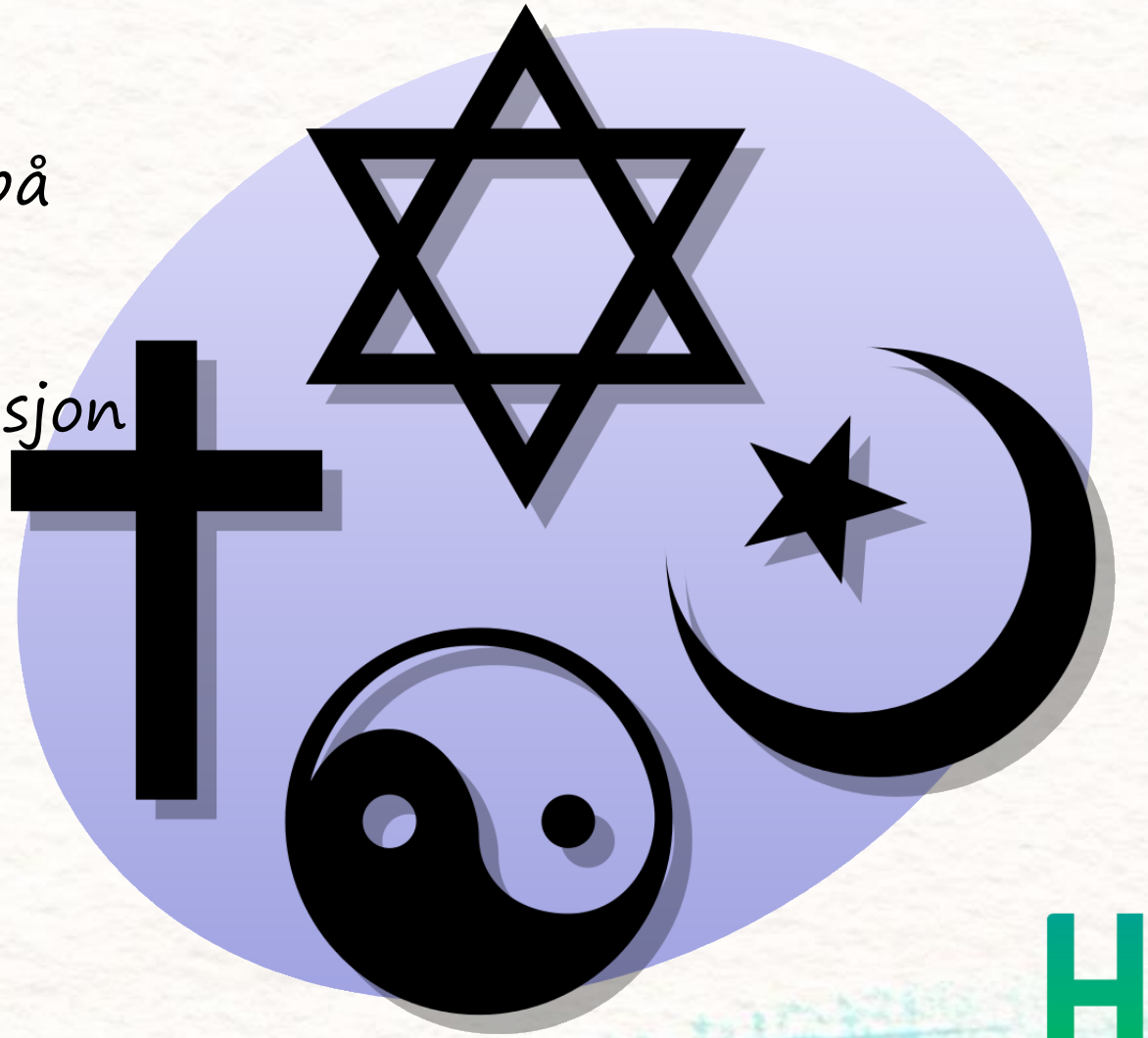

FAFO rapport 2019
«Migrasjon, foreldskap og sosial kontroll»
(fafo.no)

Oppsummering:

- ✓ Religion kan gi legitimitet og tyngde til krav om kyskhet
- ✓ Negativ sosial kontroll – også i lukkede kristne miljøer
- ✓ Negativ sosial kontroll – virkemiddel for å beskytte barna
- ✓ Fiendebilde av samfunnet utenfor gruppa er bakgrunnen for tankegangen
- ✓ Kollektivistisk kultur muliggjør kontrollen

7. Hva gjør vi i arbeidet mot negativ sosial kontroll?

Mentorordning

Mennesker som bryter med negativ sosial kontroll, må ofte bryte med familie og nettverk.

Det er viktig at det finnes et godt hjelpeapparat for disse.

Vil har ca 150 frivillige som kan stille opp som mentor for den som bryter med miljøet.

- samtaler
- praktisk hjelp

Workshop med ungdommer

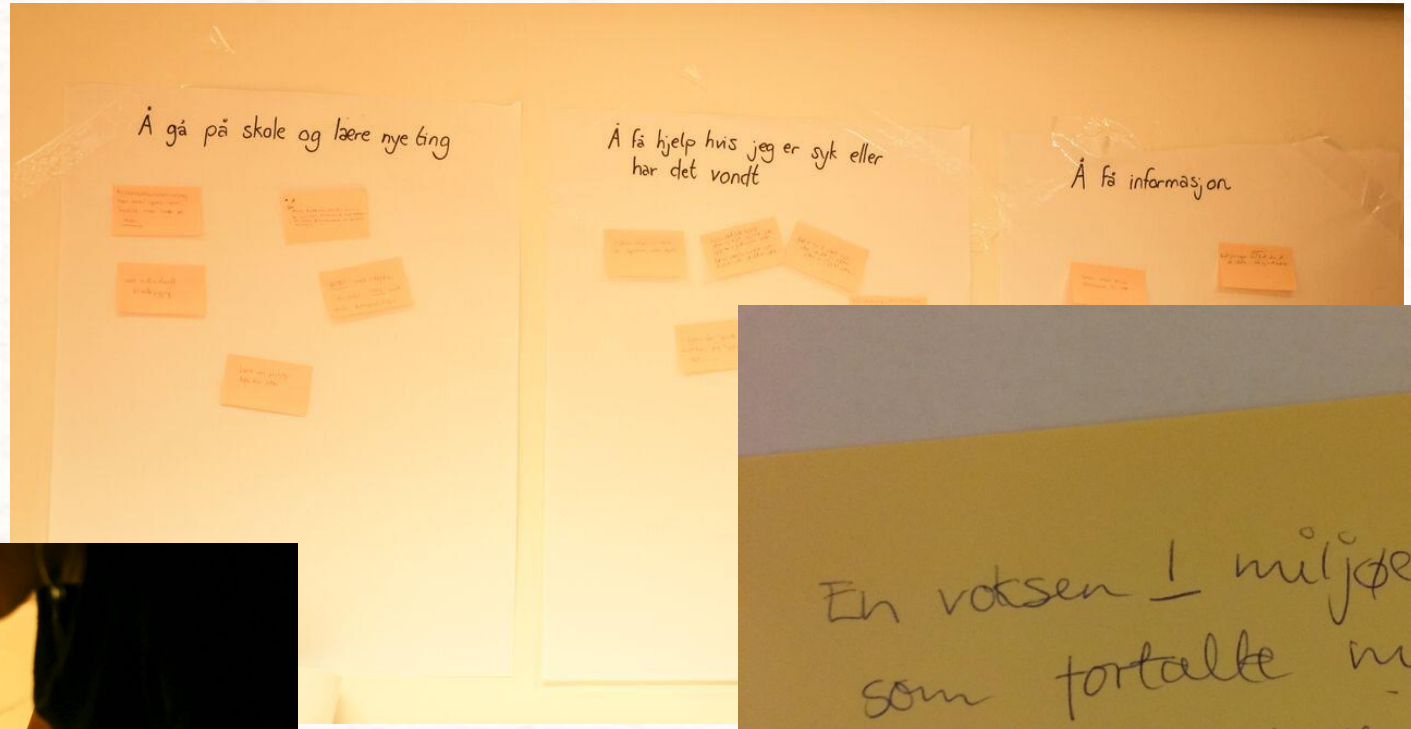

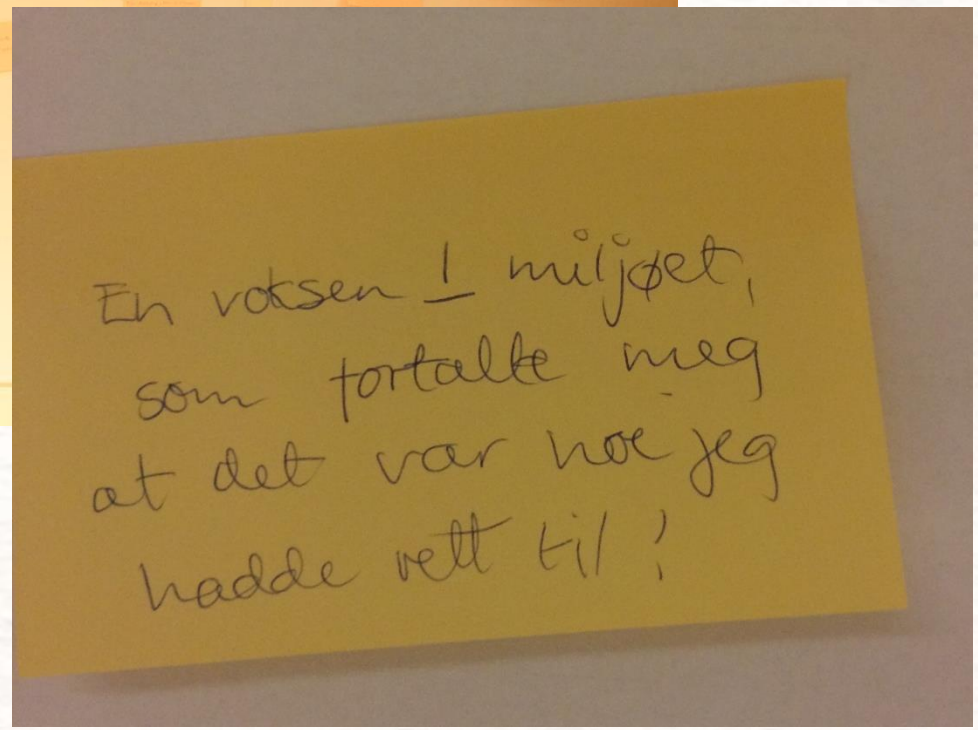

«Jeg visste ikke at jeg hadde rettigheter»

« Ditt liv – dine rettigheter!»

Informasjonsmateriell til ungdom om deres rettigheter i en religiøs oppvekst

Prosjektet er finansiert av IMDi, som administrerer tilskuddene i forbindelse med tiltakene i regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll

IMDi
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Du har rett på et privatliv

Barnekonvensjonens artikkel 16 fastslår at alle barn har rett til et privatliv. Dette betyr at du skal få lov til å ha hemmeligheter med vennene dine, og at de som har ansvaret for deg, må respektere at de ikke alltid får vite hva du gjør.

I tenårene er det vanlig at man har større behov for et privatliv enn tidligere

de vokste opp. Det å få seg kjæreste var vanskelig for mange, og noen opplevde mistenksomhet og avhør om man hadde hatt sex. Andre har også opplevd at foreldre eller tilsynsmenn i menigheten har spurt dem ut om de pleier å onanere.

Mange foreldre vet ikke at de bryter dine rettigheter når de ser gjennom

> Min far krevde å få innsyn i hvem jeg skrev med på telefonen min, og hva vi snakket om. Dette var svært krenkende, husker jeg.

> Jeg skulle på kino med en gjeng fra min bygd, og mamma kom og satte seg ved siden av meg, midt blant gjengen ... Veldig flaut! Jeg fikk ikke ha et privatliv.

Du har tanke-, tros- og samvittighetsfrihet

Barnekonvensjonens artikkel 14 slår fast at alle barn har tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. Dette betyr blant annet at du har rett til å tenke selv og til å tro hva du vil, eller rett til å ikke tro, og at du skal respekteres for dette.

Mange lever et godt liv uten tro. Andre opplever at det å ha en tro kan gi ekstra livskvalitet ved at man får en mening med livet og et sosialt fellesskap gjennom trosfeller. Noen velger et livssyn når de blir ungdommer eller voksen, andre blir som barn introdusert til en tro gjennom sine foreldre. Foreldre har rett til å gi råd og veiledning om tro og livssyn, så lenge de respekterer barnets rettigheter. Men for de som er

Vi forstår at selv om du har rett til trosfrihet, så kan det være svært vanskelig å hevde denne retten. Du kan være bekymret for følgene dette vil få for de du har rundt deg, og hvordan livet ditt vil bli hvis du blir stående helt utenfor det religiøse miljøet.

Det er likevel mulig å få råd og hjelp. Se oversikt over ressurser bakerst i brosjyren.

Barn er ikke en forlengelse av foreldrenes frihet, de er innehavere av sin egen frihet.

> Pappa var eldste, og det hang hele tiden over meg at jeg måtte døpe meg, ellers risikerte han å miste stillingen. Så jeg døpte meg.

> Jeg ble ikke presset av noen direkte. Presset var vissheten om at det var helt nødvendig å være døpt for å overleve det nært forestående Harmageddon.

Du har ytringsfrihet

> Hvis man søkte etter noe kritisk på internett, eller kanskje bare ved tanken på å søke opp informasjon, ville du åpne døra til Satan, lærte vi.

> Vi fikk ikke lese eller se på medier som ga informasjon om seksualitet og kropp, andre religioner, overtro og overnaturlige hendelser, vitenskap som motstrider bibelens lære, frafalnes tanker eller ideer som inneholdt idolisering av mennesker.

Barnekonvensjonens artikkel 13 sier at alle barn har rett til ytringsfrihet, til å søke, motta og spre informasjon og ideer av alle slag og på alle måter.

Ønsket om å beskytte barn og ungdommer mot en verden som forstås som farlig, kan gjøre at noen religiøse miljøer blir preget av kontroll og strenge rammer. Informasjon om storsamfunnet og informasjon som ikke stammer fra religionen, kan derfor bli sett på med kritiske blikk. Noen får derfor ikke lese hva de vil av bøker og aviser eller delta på all undervisning i skolen. For mange kan dette føre til en mangel på informasjon om storsamfunnet vi lever i, og dermed en mangel på nødvendig kunnskap.

Dette kan være særlig problematisk hvis en går på privatskole. Noen barn og unge har opplevd at skolen, i tillegg til menighet

og foreldre, utøver sensur på informasjon og kunnskapen som elevene lærer. Enkelte har fortalt at læringsplanen ikke alltid blir fulgt når det gjelder kunnskap om historie, biologi og religion.

Vi trenger alle grunnleggende kunnskap om samfunnet vi lever i, og vi trenger en objektiv orientering om de ulike tilnærmingene til grunnleggende spørsmål og utfordringer i menneskelivet. Det er derfor viktig for oss alle at vi tar til oss kunnskap også utenfor religionen.

Adfærdskontrol og tankefængsel – København 30.01.2019

Små sko – stor tro

– informasjonsmateriell

Hvordan kan fagfolk
møte barn og
ungdommer som lever
under streng kontroll?

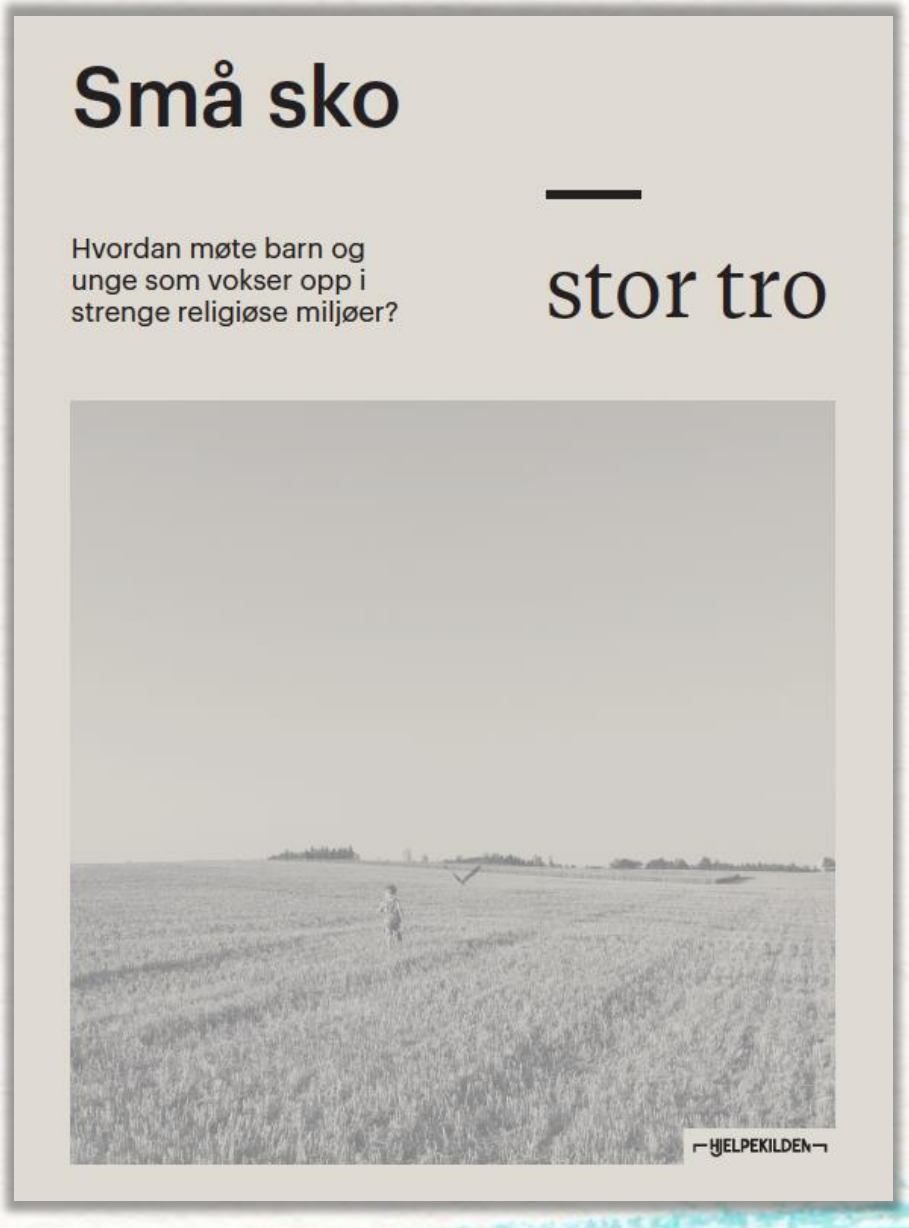

> Selv var jeg dødelig forelsket i en verdslig gutt, men det var aldri noe alternativ – det var ensbetydende med utstøtelse og tap.

> Min prosess med å forlate menigheten var lang, med mye 'skjult' trussel underveis. Som at min far, som var og er eldste, kom til å få begrensninger for sitt verv. At jeg var et dårlig forbilde for min lillesøster, at jeg kom til å miste alle og bli det mest ensomme menneske i hele verden.

Streng kontroll "Jeg lever med mange regler og forbud som er svært annerledes enn for andre på samme alder. Mine foreldre gjør dette fordi de vil mitt beste, og fordi de ikke vil at jeg skal få dårlig påvirkning som drar meg bort fra troen og Guds beskyttelse."

Foreldrene våre har ønsket å beskytte oss mot farer, og det har vært viktig for dem at vi ikke ble for påvirket av storsamfunnet. Mange av oss har derfor levd med strengere regler og forbud enn hva som er vanlig.

Noen har opplevd fysisk vold og isolasjon. Noen har opplevd kontroll av hvor vi er og har vært, og kontroll av hva vi gjør med vår tid og våre krefter. Mange opplever kontroll av seksualitet, hvilke klær vi har på oss, og annen kontroll av hva vi gjør med kroppene våre. Andre opplever sterk påvirkning av utdannings- og yrkesvalg. De fleste har opplevd kontroll av hvilke relasjoner vi kan ha til andre mennesker. Kontrollen har også handlet om å få oss til å tenke og handle riktig.

Noen foreldre var opptatt av å ha anseelse og respekt i menigheten. Da reflekterte våre handlinger deres egen ånderlighet. Hvis vi gjorde noe som var i strid med menighetens verdier, ble vi derfor opplevd som en byrde for familien. For å unngå at det skjedde, ble det stilt strenge krav til oss.

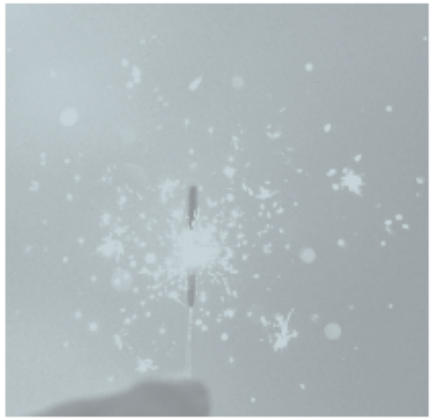

Å være et gruppemedlem

"Jeg kommer fra et miljø der det religiøse miljøet betyr mer enn mine tanker og meninger. Jeg er først og fremst et gruppemedlem, ikke et individ med egne selvstendige tanker og meninger. Dette kan gjøre at jeg kan ha vanskelig for å hevde meg selv, ha ambisjoner eller uttrykke klare meninger"

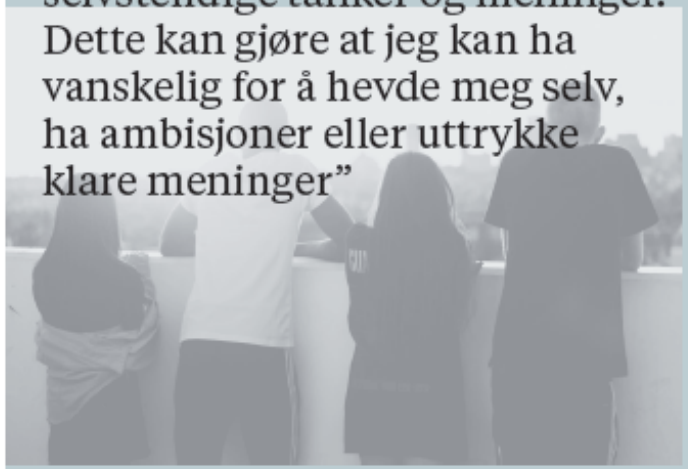

Å være et gruppemedlem er det overordnede rammeverket rundt livet til ungdommer som er utsatt for negativ sosial kontroll.

Hos oss var det alltid viktigere å ta hensyn til gruppa enn til oss selv. Lojalitet og lydighet var viktige idealer, og vi skulle heller ikke ha selvstendige meninger.

Når hensynet til gruppa går først, går dette ofte utover friheten til å velge venner, fritidsaktiviteter og utdanning. Noen opplever overvåking, gruppepress, trusler og sosial isolasjon fra gruppa for at de skal leve som de andre og ikke bli for godt integrert i storsamfunnet.

Som gruppemedlem var det viktig at vi ikke stilte kritiske spørsmål om troen eller menigheten. For noen av oss førte det til vi mistet evnen til det å undre oss og stille spørsmål, noe som gjorde det vanskelig for oss på skolen.

> Et medlem sier som regel 'vi' mener, 'vi' synes, 'vi' tror ... Ikke 'jeg', men 'vi'. Ens egen mening er sekundær og som oftest ikke ønskelig.

> Jeg trenger å bli sett og hørt selv om jeg kanskje gjør meg usynlig. Ikke gi meg opp!

Å være et gruppemedlem er det overordnede rammeverket rundt livet til ungdommer som er utsatt for negativ sosial kontroll

Prosjekt Fri Form!

- Kunstterapi for unge utbrytere

STØTTET AV EXTRASTIFTELSEN

Det er mye frivillige organisasjoner kan gjøre i kampen mot negativ sosial kontroll

men det avhenger av at det offentlige ser betydningen av arbeidet i frivillig sektor

– og at de anerkjenner at negativ sosial kontroll ikke er et importert problem....

....men eksisterer i aller høyeste grad i mange kristne miljøer

Takk for meg! ☺

hilde@hjelpekilden.no

Om mødet med unge underlagt negativ social kontrol samt anbefalinger til forebyggelse

Leder for lifehackDK i ExitCirklen, Khaterah Parwani

ADFÆRDSKONTROL OG TANKEFÆNGSEL
KONFERENCE. BØRNS VILKÅR

SOLIDARITET FORANDRER

AF KHATERAH PARWANI, LEDER FOR LIFEHACKDK.

To eksempler - her er udfordringerne

Hvornår spiller etnicitet en rolle - hvornår bør den ikke spille en rolle

LIFEHACKDK

> Ejerskab over eget liv - økonomi, bolig, studie, job, sundhed og helbred

> Tværsamarbejde - vi er ikke konkurrenter, vi er fælles om en større sag

> Økonomisk viden og struktur - færdighedsopbygning, støtte til ændret kurs

> Arbejdsmarkedet - en hverdag i samfundets fællesskab

> Sexologen - et opgør med myter og normer

> Et spejlende fællesskab - Du er ikke alene.

SOLIDARITET

- Solidariske fællesskaber er afgørende for borgere, der mister deres familiemedlemmer, venner og tilknytning til sit miljø
- Eksklusion og den efterfølgende ensomhed er medvirkende til "tilbagefald". Spejling og genkendelighed er afgørende - rollermodeller der går imod alle myter, der fastholder en i negativ social kontrol
- Vi har vægtet neutralitet i fagprofessionelle, men vi skal også kunne tilbyde fagprofessionelle der kan sætte sig ind i borgerens frygt og negative tanker som proces/udvikling

INDDRAGELSE

Skab tilbud i samarbejde med erfaringspersoner - giv dem mulighed for at blive inddraget i udvikling af løsninger. Hvad er der behov for?

INSTITUTIONER SKAL TAGE SIG AF DE MEST SÅRBARE OG SIKKERHEDSTRUEDE, VI SKAL PRÆVENTIVT ARBEJDE FOR AT UNDGÅ INSTITUTIONALISERING, OGSÅ AF HENSYN TIL KRISECENTRES RESSOURCER

- Tilbud der sigter efter at give ejerskab over eget liv. Vi skal signalere: Du har intet gjort forkert.

VIDEN, OPLYSNING OG FÆRDIGHEDSOPBYGNING

. Den sociale arv er afgørende, hvis vi vil bryde den onde cirkel. Isolerede miljøer begrænser kendskabet til samfundet, rettigheder og muligheder. Den ulighed følger med, når man forlader sit miljø.

KOMMUNALE TILBUD OG INDSATSER MÅ GERNE SPECIALISERE SIG, MEN BEREDSKAB DER SIKRER ET LIV UDEN NEGATIV SOCIAL KONTROL MÅ IKKE DISKRIMINERER

- Negativ social kontrol findes i alle lag og forskellige miljøer. Vi har som samfund pligt til at beskytte mod negativ social kontrol og religiøs kontrol. Aisha og Line, Hassan og Emil skal beskyttes på lig fod.

VIDENSOPBYGNING OG TVÆRSAMARBEJDE

- Vi mangler stadig viden om hvorledes vi bedst griber ind. Hvilke metoder har bedst virkning.
- Tværsamarbejde mellem alle indsatser er vidensudviklende og opbyggende

OPLYSNING TIL POLITIKERE

- Als Researh Med al ære og respekt - bryd negativ social kontrol

Viden om børn underlagt negativ social kontrol

Lektor ved Institut for Sociologi og Socialt arbejde ved Aalborg Universitet – CPH, Marianne Skytte

Viden om børn underlagt negativ social kontrol i minoritetsetniske miljøer samt forebyggelse heraf

Marianne Skytte
Lektor ved Institut for Sociologi og Socialt arbejde
ved Aalborg Universitet – Cph.

Børns Vilkårs konference:

Adfærdskontrol og tankefængsel

Onsdag 30. januar 2019 på Christiansborg

Als Research 2018

Unges oplevelser af negativ socialt kontrol

”Overordet viser undersøgelsen, at langt størstedelen af de 15-29-årige unge i Danmark – uanset køn og etnisk oprindelse – ikke har oplevet negativ social kontrol og/eller æresrelaterede konflikter, som det er defineret i den nationale handleplan for forebyggelse af æresrelaterede konflikter”.

(Als Research 2018:19)

Als Research' undersøgelsen dokumenterer en statistisk signifikant sammenhæng mellem oplevelser med negativ social kontrol og psykisk mistrivsel. Generelt er de unge, som har været udsat for forskellige former for negativ social kontrol og sanktioner, således overrepræsenteret i højrisikogruppen for mistrivsel.

(Als Research 2018:19)

Selvbestemmelse 18-29-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	2018	
Andel der får begrænset deres frihed og selvbestemmelse af deres familie med hensyn til valg af kæreste eller ægtefælle.	17 %	
Andel der får begrænset deres frihed og selvbestemmelse af deres familie med hensyn til valg af uddannelse og venner.	4 %	
Andel der ikke tilslutter sig ligestilling mellem kønnene.	2 %	

Kilde: Det nationale integrationsbarometer, Januar 2019

Selvbestemmelse **18-29-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse**	**2018**	**Siden 2012**
Andel der får begrænset deres frihed og selvbestemmelse af deres familie med hensyn til valg af kæreste eller ægtefælle.	17 %	- 9 pct. point
Andel der får begrænset deres frihed og selvbestemmelse af deres familie med hensyn til valg af uddannelse og venner.	4 %	- 2 pct. point
Andel der ikke tilslutter sig ligestilling mellem kønnene. Kilde: Det nationale integrationsbarometer, Januar 2019	2 %	- 2 pct. point

Friberg & Bjørnset 2019: 8

Unge, som er født i Norge, er mindre udsatte for forældrerestriktioner, end unge som selv er indvandret, og graden af forældrerestriktioner aftager markant i takt med forældrenes opholdstid i Norge. Nedgangen i forældrerestriktioner ser også ud til at ske i familier, som bevarer konservative holdninger til unges køn og seksualitet.

Regeringen 2016: Forebyggelse af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. National handleplan.

Vores mål er, at børn, unge og voksne skal kunne leve et frit liv, hvor religiøse normer og kulturelle traditioner ikke begrænser deres frihed og rettigheder.

Pia Kjærsgaard i sin grundlovstale 1997

Forleden vedtog Folketinget så med én stemmes flertal afskaffelse af revselsesretten. Derved blev det slut med forældres ret til at bestemme over deres børn – og forældrenes ret til at opdrage deres børn. Og derved blev børn i realiteten statens ejendom. En uhyrlig socialistisk lov, som vel at mærke blev lusket igennem og vedtaget uden nogen former for offentlig debat. Og altsammen startet ved et par løselige strøtanker fra justitsministeren i slutningen af februar. Dansk Folkeparti har ikke tænkt sig at opgive kravet om, at børns opdragelse naturligvis er forældrenes ansvar – ikke statens. Og så snart, vi får bare et minimum af politisk indflydelse i Folketinget, vil sagen blive rejst igen.

Princippet om, at børn er borgere i en stat, som beskytter deres rettigheder

Princippet om, at familien er en suveræn enhed med suverænt ejerskab og autoritet over egne børn

PARADOKS mellem

Vore krav til indvandrer- og flygtningeforældre om at opdrage deres børn med respekt for individets værdighed på alle planer

Udviklingen i det danske samfunds retlige regulering af rammerne for de samme børn og deres forældres hverdag i Danmark

- Ægtefællevalg og familiesammenføring
- Obligatorisk læringstilbud 25 t/uge for børn i udsatte boligområder
- Påklædning i det offentlige rum - tildækningsforbud
- Påbudt håndtryk ved statsborgerskabsceremonier
- Hel familie på gaden, hvis et medlem begår alvorlig kriminalitet
- Manglende muligheder for at give sine børn et liv på niveau med jævnaldrende

Med lovforslag 140:

- Grundprincip: midlertidige opholdstilladelser
- Nyt navn for integrationsprogram: selvforsørgelses- og hjemsendelsesprogram
- Flygtninge kun permanent bolig

PARADOKS mellem

Vore krav til indvandrer- og flygtningeforældre om at opdrage deres børn med respekt for individets værdighed på alle planer

Udviklingen i det danske samfunds retlige regulering af rammerne for de samme børn og deres forældres hverdag i Danmark

Vi skal

Fokusere på børn som individer med unikke familier – og ikke på kategorier

Udvikle familieorienterede indsatser, der hjælper familiemedlemmerne til at udvikle dialoger og dermed gensidig forståelse og respekt

Vi skal

Sikre børnene mod udviklingshæmmende social kontrol ved at

- Beskytte dem mod den familiære repatrieringsmyte
- Sikre dem mod et liv i midlertidighed

Og vi skal have

UDDANNELSE – UDDANNELSE – UDDANNELSE

- til børn og unge,
- til forældre og familier
- til fagfolk

Kommentarer er meget velkomne

Marianne Skytte
Lektor, Aalborg Universitet - Cph
Institut for sociologi og socialt arbejde

Mail skytte@socsci.aau.dk
marianneskytte@hotmail.com

Mobil 28 57 83 21

Anbefalinger til politisk handling

Direktør i Børns Vilkår, Rasmus Kjeldahl

Børns Vilkårs politiske anbefalinger

Udfordring I:

Hvordan forebygger vi negativ social kontrol bedre? Hvordan står forældrenes religionsfrihed, ret til at undervise barnet mv. over for børnenes ret til trivsel og udvikling?

Børns Vilkår anbefaler

- Oplys børn om rettigheder
- Udvid skolesocialrådgiverordningen eller anden fremskudt myndighedsfunktion
- Løft kompetencerne hos fagfolk omkring børnene
- Hjælp børn i frie grundskoler og børn der modtager hjemmeundervisning bedre

Børns Vilkårs politiske anbefalinger

Udfordring 2:

Hvordan griber vi børn, der udsættes for negativ social kontrol, når børnene selv dækker over problemerne og udsættes for massiv overvågning?

Børns Vilkår anbefaler

- Skab bedre vidensgrundlag
- Opgrader VISO med korps med specialviden om lukkede kristne miljøer
- Lav tilbud til børn og unge, der bryder med lukkede, kristne miljøer
- Udvikl familieorienterede indsatser

BØRNS VILKÅR